

Kriterieutkast – kyckling-, kalkon-, hönskött (externa synpunkter 2022-11-22)

1.1 Omfattning (se bilaga för introduktionstexter)

Kriterierna omfattar kyckling, kalkon och höns. Kyckling-, kalkon- och hönskött samt sammansatta produkter (inklusive produkter som värmebehandlats, malts och färdiglagats) som innehåller råvara från kyckling, kalkon eller höns.

Hönskött definieras som råvara från hönor och tuppar i enlighet med definition i [Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om fjäderfåhållning inom lantbruket m.m; SJVFS 2019:23](#).

Ansvarsfull antibiotikaanvändning – kyckling, kalkon och höna

Baskrav | Teknisk specifikation | KravID: 11245

När krav ställs på ansvarsfull antibiotikaanvändning kan det bidra till att antibiotika endast används när det är nödvändigt för djurens hälsa. En hög användning av antibiotika i animalieproduktionen har ett samband med ökad resistensutveckling, vilket innebär ett hot mot den globala folkhälsan och är samtidigt en hållbarhetsutmaning.

Kriterietext

Råvara från kyckling, kalkon och höns ska komma från djurproduktion där antibiotika inte används i tillväxtfrämjande eller i förebyggande syfte. Antibiotika ska endast användas efter ordination av veterinär till sjuka djur eller till djur i grupper där sjukdom brutit ut, efter att klinisk sjukdom diagnosticerats i en del av gruppen.

Totalt antal medicinska behandlingar per flock, orsaken till behandling och använda preparat ska dokumenteras.

Tredje och fjärde generationens cefalosporiner får endast användas när mikrobiologisk undersökning och resistensbestämning visar att verksamt alternativ saknas.

Undantag från att kräva en mikrobiologisk undersökning

- Om mikrobiologisk undersökning och resistensbestämning av aktuell infektion har genomförts på djuret eller i djurgruppen under de senaste sex månaderna och

resistensbestämning eller vetenskap och beprövad erfarenhet styrker att verksamt alternativ saknas. Mikrobiologisk undersökning ska utföras för att styrka infektionsagens.

- Akuta livshotande tillstånd där det inte är möjligt att avvakta svaret på den mikrobiologiska undersökningen och resistensbestämningen. Mikrobiologisk undersökning och resistensbestämning ska göras även om svar inte inväntas innan behandlingen påbörjas.

Förslag till bevis

Leverantören ska på begäran kunna uppvisa något av exempelvis följande

- Giltig licens/certifikat för någon av följande märkningar/certifieringar eller likvärdig certifiering
- Svensk Fågel
- Anslutning till ett kontroll- eller djurhälsoprogram som innefattar dokumentation av antibiotikaanvändningen i enlighet med kravet.

Förslag till uppföljning

Kravet kan följas upp genom att genomföra en stickprovskontroll. Det kan genomföras genom att till exempel kontrollera något av följande:

Det kan vara lämpligt att prioritera att följa upp råvara från kyckling, kalkon och höns där antibiotikaanvändning, i enlighet med kravet, inte redan regleras i nationell lagstiftning.

I Sverige regleras antibiotikaanvändning i [Föreskrift om ändring \(SJVFS 2022:2\) i Statens Jordbruksverks föreskrifter om allmänna råd om skyldigheter för djurhållare och personal inom djurens hälso- och sjukvård, 7 kap. 12 § SJVFS 2019:25, Saknr D8, L41](#) och [1 kap. 2- 4 §§ och 2 kap. 11 § SJVFS 2019:32 saknr D9, i Föreskrifter om ändring i Statens jordbruksverks föreskrifter \(SJVFS 2019:32\) om läkemedel och läkemedelsanvändning.](#)

Detta kan följas upp med ursprungsmärkning såsom till exempel "Från Sverige", ursprung Sverige eller annan ursprungsmärkning där det framgår att kravet uppfylls.

Certifiering

Om kravet verifierats med en certifiering kan uppföljning ske genom att kontrollera att det finns ett giltigt certifikat för produkten. Detta kontrolleras på respektive märkningsorganisations webbplats, till exempel [Svensk fågel](#).

Kontroll- och djurväl-färdsprogram

Om kravet verifierats med ett djurväl-färdsprogram följ upp genom att till exempel efterfråga något av följande:

- Intyg av kravuppfyllelse som verifierats av ett ackrediterat verifieringsorgan. Besättningsveterinärens årsrapport (kontrollprogram), som visar att kravet uppfylls.
- Utdrag ur inspektionsprotokoll, praktikjournal, stalljournal och/eller läkemedelsjournal som intygar att kravet uppfylls inklusive dokumentation av antibiotikaanvändningen.

Exempel på frågor som kan användas vid uppföljning av antibiotikakriterium för kyckling, kalkon och höns. Frågorna är hämtade från [Axfoundations branschöverenskommelse om antibiotika](#).

1. Är antibiotika i tillväxtfrämjande syfte förbjudet enligt nationellt, transnationellt, regionalt eller certifieringsregelverk
2. Garanteras att antibiotika inte används rutinmässigt på något av följande sätt?
Rutinmässig gruppmedicinering för att förhindra gulsäcksinflammation (upp till cirka 2 veckors ålder), diarrésjukdomar, respiratoriska sjukdomar och olika typer av ledinflammationer.
3. Är veterinär ansvarig för diagnos, val av behandling och förskrivning enligt nationellt, transnationellt, regionalt eller certifieringsregelverk?
4. Förbjuder nationellt, regionalt eller certifieringsregelverk användningen av tredje och fjärde generationens cefalosporiner och fluorokinoloner när verksamt alternativ finns?
5. Vilken dokumentation finns som styrker ovanstående? Till exempel, utdrag ur lagstiftning, certifieringsregelverk, veterinärjournal, kontrollrapport från Länsstyrelsens platskontroll av läkemedel på gård eller annat.

Information om kravet

Observera att kravet inte bör användas tillsammans med KravID 11246 respektive KravID 11247, som innefattar samma skrivning som detta kravet samt även begränsar hur stor andel av flocken som fått antibiotikabehandling.

Motiv

Hög antibiotikaanvändning inom animalieproduktionen har ett samband med ökad antibiotikaresistensutveckling. Användningen av antibiotika i animalieproduktion bör därför begränsas där så är möjligt. Sjuka djur behöver dock fortsatt kunna behandlas med antibiotika men antibiotika ska inte användas i tillväxtfrämjande eller sjukdomsförebyggande syfte. Åtgärder hos enskild producent för att minska den totala antibiotikaanvändningen i produktionen är därför angeläget.

Enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/06 om veterinärmedicinska läkemedel¹ som började tillämpas i januari 2022, ska läkemedel med antibiotika som används på djur vara receptbelagda. Det är inte tillåtet att använda antibiotika rutinmässigt, och inte heller för att kompensera för dålig hygien, bristfällig djurhållning, bristande vård eller för att kompensera för dålig jordbruksdrift. Antibiotika får inte användas på djur för att främja djurens tillväxt eller för att öka avkastningen. Förordningen förbjuder som huvudregel så kallad profylaxbehandling med antibiotika. Med profylaxbehandling avses behandling av ett djur eller en grupp djur innan kliniska tecken på sjukdom uppträder, i syfte att förebygga uppkomsten av en sjukdom eller en infektion. I undantagsfall får profylaxbehandling tillåtas för ett enskilt djur, när infektionsrisken eller risken för spridning av en smittsam sjukdom är mycket hög och följderna sannolikt kommer att vara allvarliga. Förordningen tillåter så kallad metafylaxbehandling, det vill säga behandling av en djurgrupp där sjukdom diagnosticerats i delar av gruppen i syfte att behandla de sjuka djuren och begränsa spridningen av

sjukdomen till djur i nära kontakt och i riskzonen och som redan kan vara infekterade, i de fall då det är stor risk för smittspridning till de andra djuren och inga andra lämpliga alternativ är tillgängliga.

Tredje och fjärde generationens cefalosporiner samt fluorokinoloner är substanser som anses kritiskt viktiga för humanmedicin av World Health Organisation (WHO), European Medicines Agency (EMA).² Veterinär förskrivning av dessa substanser i Sverige förutsätter som huvudregel att en mikrobiologisk undersökning och resistensbestämning har visat att verksamt alternativ saknas enligt [2 kap. 11 § i SJVFS 2019:32 Saknr. D 9 om Läkemedel och läkemedelsanvändning i Föreskrifter om ändring i Statens jordbruksverks föreskrifter \(SJVFS 2019:32\) om läkemedel och läkemedelsanvändning](#).

¹ [Europaparlamentets och rådets förordning \(EU\) 2019/6](#)

² [EMA, 2019](#)

Hälsoredovisningssystem - kyckling och kalkon

Bas krav | Teknisk specifikation | KravID: 10903:2

Friska djur är en viktig aspekt för djurskydd, hälsa och välfärd men även för klimatpåverkan. Viktiga indikatorer vad gäller djurhälsa är bland annat fothälsa, förebyggande smittskydd (till exempel rengöring mellan djuromgångarna i stallet) och belägningsgrad.

Kriterietext

Råvara från kyckling och kalkon ska komma från gårdar som arbetar enligt ett djurvälfrädsprogram med förebyggande hälsoparametrar för djurvälfräfd som minst omfattar:

- Kontroll av fothälsa och åtgärder för att minimera förekomst av fotskador
- Belägningsgrad om max 36 kg/m² för kyckling
- Belägningsgrad om max 40 kg/m² för kalkoner som väger mindre än 7 kilo och 45 kg/m² för kalkoner som väger 7 kilo eller mer.
- Rutiner och åtgärder enligt kontrollprogram som minimerar *Campylobacter* och salmonellasmitta i uppfödningen.
- Rengöring mellan djuromgångarna.

Hälsoparametrarna ska följas upp på ett systematiskt sätt, orsaker till exempelvis uppkomna fotskador eller smittor ska analyseras, avvikelser ska dokumenteras och leda till lämpliga åtgärder i samråd med en veterinär eller produktionsrådgivare för att avhjälpa problemen.

Förslag till bevis

Leverantören ska på begäran kunna uppvisa något av exempelvis följande

- Giltig licens/certifikat för någon av följande märkningar/certifieringar eller likvärdig certifiering
 - Svensk Fågel
 - IP Sigill kyckling och ägg
- Anslutning till ett etablerat och väldokumenterat hälsoprogram för aktuellt djurslag som omfattar hälsoparametrarna enligt kravet.
- Genomförande av ett eget djurvälfrädsprogram som omfattar ovan nämnda punkter med åtgärder för förebyggande djurhälsovård enligt stalljournal och läkemedelsjournal.

Förslag till uppföljning

Kravet kan följas upp genom att genomföra en stickprovskontroll. Det kan genomföras genom att till exempel kontrollera något av följande:

Certifiering

Om kravet verifierats med en certifiering kan uppföljning ske genom att kontrollera att det finns ett giltigt certifikat för produkten. Detta kontrolleras på respektive märknings webbplats, till exempel [Sigill](#), [Svensk fågel](#), [Beter Leven](#).

Djurvälfärdsprogram

Om kravet verifierats med ett djurvälfärdsprogram följ upp genom att till exempel efterfråga något av följande:

- Intyg av kravuppfyllelse som verifierats av ett ackrediterat verifieringsorgan.
- Besättningsveterinärens årsrapport (kontrollprogram).
- Revisionsrapport eller stalljournal, läkemedelsjournal som beskriver ovanstående punkter.

Motiv

Friska djur innebär ökad djurvälfärd och resulterar samtidigt i en effektivare produktion. Friska djur växer bra och producerar mer och därmed minskar miljö och klimat-belastningen per kilo producerat kött.

Minimerad antibiotikaanvändning – kyckling och höns

Avancerat krav | Teknisk specifikation | KravID: 11246

När krav ställs på minimerad antibiotikaanvändning kan det bidra till att antibiotika endast används när det är nödvändigt för djurens hälsa. En hög användning av antibiotika i animalieproduktionen har ett samband med ökad resistensutveckling.

Kriterietext

Råvara från kyckling och höns ska komma från djurproduktion där antibiotika, enligt definitionen i Europaparlamentets och rådets förordning 2019/6/EU, inte används i tillväxtfrämjande eller i förebyggande syfte. Antibiotika ska endast användas efter ordination av veterinär till sjuka djur eller till djur i grupper där sjukdom brutit ut, efter att klinisk sjukdom diagnostiserats i en del av gruppen.

Totalt antal medicinska behandlingar per flock, orsaken till behandling och använda preparat ska dokumenteras.

Råvara från kyckling och höns ska komma från stall där max 1 procent av de flockar som levereras till slakt under en 12 månaders period har behandlats med antibiotika enligt definitionen i Europaparlamentets och rådets förordning 2019/6/EU.

Tredje och fjärde generationens cefalosporiner får endast användas när mikrobiologisk undersökning och resistensbestämning visar att verksamt alternativ saknas.

Undantag från att kräva en mikrobiologisk undersökning

- Om mikrobiologisk undersökning och resistensbestämning av aktuell infektion har genomförts på djuret eller i djurgruppen under de senaste sex månaderna och resistensbestämning eller vetenskap och beprövad erfarenhet styrker att verksamt alternativ saknas. Mikrobiologisk undersökning ska utföras för att styrka infektionsagens.
- Akuta livshotande tillstånd där det inte är möjligt att avvakta svaret på den mikrobiologiska undersökningen och resistensbestämningen. Mikrobiologisk undersökning och resistensbestämning ska göras även om svar inte inväntas innan behandlingen påbörjas.

Förslag till bevis

Leverantören ska på begäran kunna uppvisa något av exempelvis följande

- Läkemedelsanvändning till aktuell flock enligt djurägarförsäkringen, Food chain Information (FCI) via slakteri.
- Sammanställd läkemedelsanvändning via till exempel stalljournal och/eller läkemedelsjournal eller annan dokumentation där det framgår att kravet är uppfyllt inklusive dokumentation av antibiotikaanvändningen.

Förslag till uppföljning

Uppföljning kan göras genom en kontroll på produktionsnivå. Efterfråga dokumentation av din leverantör, till exempel slakteriprotokoll, stalljournal, läkemedelsjournal eller kvalitetsledningssystem som innefattar antalet behandlingar med veterinärmedicinska preparat.

Observera att det kan ta tid för din leverantör att få fram önskad information och att uppföljning av leveranser på gällande avtal tidigast bör utföras 12 månader efter avtalsstart.

Information om kravet

Observera att kravet inte bör användas i kombination med KravID 11245 då de överlappar varandra.

Motiv

Hög antibiotikaanvändning inom animalieproduktionen har ett samband med ökad resistensutveckling. Användningen av antibiotika i animalieproduktion bör därför begränsas där så är möjligt. Sjuka djur behöver fortsatt kunna behandlas med antibiotika men antibiotika ska inte användas i tillväxtfrämjande eller sjukdomsförebyggande syfte. Producenter som arbetar effektivt förebyggande med smittskydd och djurhälsa har möjlighet att avsevärt begränsa användningen av antibiotika eftersom friska djur inte behöver medicineras.

Tredje och fjärde generationens cefalosporiner samt fluorokinoloner är substanser som anses kritiskt viktiga för humanmedicin av World Health Organisation (WHO), European Medicines Agency (EMA)¹. Veterinär förskrivning av dessa substanser i Sverige förutsätter som huvudregel att en mikrobiologisk undersökning och resistensbestämning har visat att verksamt alternativ saknas enligt [2 kap. 11 § i SJVFS 2019:32 Saknr. D 9 om Läkemedel och läkemedelsanvändning i Föreskrifter om ändring i Statens jordbruksverks föreskrifter \(SJVFS 2019:32\) om läkemedel och läkemedelsanvändning](#).

¹ [EMA, 2019](#)

Minimerad antibiotikaanvändning - kalkon

Avancerad | Teknisk specifikation | KravID: 11247

När krav ställs på minimerad antibiotikaanvändning kan det bidra till att antibiotika endast används när det är nödvändigt för djurens hälsa. En hög användning av antibiotika i animalieproduktionen har ett samband med ökad resistensutveckling.

Kriterietext

Råvara från kalkon ska komma från djurproduktion där antibiotika, enligt definitionen i Europaparlamentets och rådets förordning 2019/6/EU, inte används i tillväxtfrämjande eller rutinmässigt i förebyggande syfte. Antibiotika ska endast användas efter ordination av veterinär till sjuka djur eller till djur i grupper där sjukdom brutit ut, efter att klinisk sjukdom diagnosticerats i en del av gruppen.

Totalt antal medicinska behandlingar per flock, orsaken till behandling och använda preparat ska dokumenteras.

Råvara från kalkon ska komma från stall där max 5 procent av de flockar som levereras till slakt under en 12 månaders period har behandlats med antibiotika, enligt definitionen i Europaparlamentets och rådets förordning 2019/6/EU.

Tredje och fjärde generationens cefalosporiner får endast användas när mikrobiologisk undersökning och resistensbestämning visar att verksamt alternativ saknas.

Undantag från att kräva en mikrobiologisk undersökning

- Om mikrobiologisk undersökning och resistensbestämning av aktuell infektion har genomförts på djuret eller i djurgruppen under de senaste sex månaderna och resistensbestämning eller vetenskap och beprövad erfarenhet styrker att verksamt alternativ saknas. Mikrobiologisk undersökning ska utföras för att styrka infektionsagens.
- Akuta livshotande tillstånd där det inte är möjligt att avvakta svaret på den mikrobiologiska undersökningen och resistensbestämningen. Mikrobiologisk undersökning och resistensbestämning ska göras även om svar inte inväntas innan behandlingen påbörjas.

Förslag till bevis

Leverantören ska på begäran kunna uppvisa något av exempelvis följande:

- Läkemedelsanvändning till aktuell flock enligt djurägarförsäkrans, Food Chain Information (FCI) via slakteri.
- Sammanställd läkemedelsanvändning via till exempel stalljournal och/eller läkemedelsjournal eller annan dokumentation där det framgår att kravet är uppfyllt inklusive dokumentation av antibiotikaanvändningen.

Förslag till uppföljning

Kravet kan följas upp genom att genomföra en stickprovskontroll. Det kan genomföras genom att till exempel kontrollera något av följande:

Slakteriprotokoll, stalljournal, läkemedelsjournal eller kvalitetsledningssystem som innefattar antalet behandlingar med veterinärmedicinska preparat.

Information om kravet

Observera att det kan ta tid för din leverantör att få fram önskad information och att uppföljning utförs tidigast 12 månader efter avtalsstart.

Observera att kravet inte bör användas i kombination med KravID 11245 då de överlappar varandra.

Motiv

Hög antibiotikaanvändning inom animalieproduktionen har ett samband med ökad resistensutveckling. Användningen av antibiotika i animalieproduktion bör därför begränsas där så är möjligt. Sjuka djur behöver dock fortsatt kunna behandlas med antibiotika men antibiotika ska inte användas i tillväxtfrämjande eller sjukdomsförebyggande syfte. Producenter som arbetar effektivt förebyggande med smittskydd och djurhälsa har möjlighet att avsevärt begränsa användningen av antibiotika eftersom friska djur inte behöver medicineras.

Tredje och fjärde generationens cefalosporiner samt fluorokinoloner är substanser som anses kritiskt viktiga för humanmedicin av World Health Organisation (WHO), European Medicines Agency (EMA).² Veterinär förskrivning av dessa substanser i Sverige förutsätter som huvudregel att en mikrobiologisk undersökning och resistensbestämning har visat att verksamt alternativ saknas enligt 2 kap. 11 § i SJVFS 2019:32 Saknr. D 9 om Läkemedel och läkemedelsanvändning.²

² [WHO, 2019](#)

[EMA, 2019](#)

Transport av djur till slakt – kyckling, kalkon och höns

Baskrav | Teknisk specifikation | KravID: 10417:1

Långvariga transporter har negativ påverkan på djurhälsa och djurskydd och leder till ökad dödlighet.

Kriterietext

Råvara från kyckling, kalkon eller höns ska komma från djur som har transporterats högst 8 timmar till slakt, inklusive i- och urlastning. Vid transport under dygnets mörka timmar ska kyckling och kalkon ha transporterats högst 12 timmar till slakt, inklusive i- och urlastning. För transporter under dygnets mörka timmar krävs även att bilen har utrustning som gör att ventilationen och temperaturen kan anpassas till både inre och yttre temperatur.

Förslag till bevis

Leverantören ska på begäran kunna uppvisa något av exempelvis följande

- Giltig licens/certifikat för någon av följande märkningar/certifieringar eller likvärdig certifiering
 - Svensk Fågel
 - IP livsmedel grundcertifiering, avsnitt för slakttransport
 - Beter Leven (1-3 stjärnor)
- Transportdokument med indikerad transporttid
- Granskningsprotokoll enligt certifiering som täcker transporttid.

Förslag till uppföljning

Det kan vara lämpligt att prioritera att följa upp råvara från kyckling, kalkon och höns där transporter, i enlighet med kravet, inte redan regleras i nationell lagstiftning.

I Sverige regleras transporttider i 2 kap. 13 § Djurskyddslag (2018:1192), 5 kap. 13 § SJVFS 2019:7 Saknr L5. Detta kan följas upp med ursprungsmärkning såsom till exempel ”Från Sverige”, ursprung Sverige eller annan ursprungsmärkning där det framgår att kravet uppfylls.

Kravet kan följas upp genom att genomföra en stickprovskontroll. Det kan genomföras genom att till exempel kontrollera något av följande:

Certifiering

Om kravet verifierats med en certifiering kan uppföljning ske genom att kontrollera att det finns ett giltigt certifikat för produkten. Detta kontrolleras på respektive märknings webbplats, till exempel [Svensk fågel](#), [Beter Leven](#) eller [Sigill](#).

Transportdokument eller granskningsprotokoll

Om kravet har verifierats med ett transportdokument, följ upp hur många timmar kyckling respektive kalkon har transporterats till slakt samt om transporten skett under dygnets ljusa eller mörka timmar.

Om kravet har verifierats med ett granskningsprotokoll, följ upp genom att säkerställa att det i protokollet framgår transporttid till slakt samt om transport sker dag- eller nattetid.

Motiv

I de flesta fall har en producent inte ett eget slakteri i anslutning till gården utan djuren fraktas i lastbilar till slakt. Finns det inget närliggande slakteri kan djuren komma att transporteras långt. Vid långa transporter kan belastningen på djuren öka, vilket i förlängningen kan medföra en risk att de utsätts för stress, skador, smärta, blir sjuka eller dör. Därför är det viktigt att djurskyddet värnas och transporttiden hålls så kort som möjligt. Samband mellan dödlighet hos slaktkycklingar och tiden på dygnet för transport har observerats i olika rapporter¹ av bland annat där transport innan kl. 8.00 avser nattetid. Dödlighet under transport till slakt leder även till ökad miljöbelastning i och med att dessa djurkroppar måste kasseras.

EU har gemensamma bestämmelser om djurtransporter i förordning (EG) nr 1/2005 om skydd av djur under transport och därmed sammanhängande förfaranden. Enligt förordningen skiljer tiden 8 timmar en reguljär transport från en lång transport. En lång transport överskrider 8 timmar men omgärdas av striktare regler. Vissa medlemsländer har därutöver kompletterande regler för det egna landet. I Sverige är huvudregeln att slaktdjur får transporteras högst åtta timmar, lastningstiden inräknad, vilket återfinns i Jordbruksverkets föreskrift SJVFS 2019:7 5 kap 13 §. För fjäderfä som

transporteras under dygnets mörka timmar får transporttiden till närmaste slakteri förlängas med högst fyra timmar under förutsättning att det finns möjlighet till tillfredsställande ventilations- och temperaturregleringssystem som kan anpassas efter den inre och yttre temperaturen.

¹ Sällvik, et al ([SLU, 2007](#)) och Nijdam (Univeristy of Utrecht 2006)

Kompetens för transport av djur till slakt – kyckling, kalkon och höns nytt kravförslag

Avancerad nivå | Teknisk specifikation | KravID: 11561

I- och urlastning vid transport av fjäderfä till slakt är en kritisk punkt gällande djurhälsa.

Att ställa krav på kompetens om djurtransport hos förare samt den som sköter i- och urlastning kan bidra till ökad djurvälstånd under transport.

Kriterietext

Vid transport av kyckling, kalkon och höns till slakt ska förare samt den som sköter i- och urlastning ha genomgått sådan utbildning för transport av fjäderfä i enlighet med bilaga IV till förordning EG 1/2005. Kravet omfattar samtliga transporter, oavsett transporttid.

Förslag till bevis

Leverantören ska på begäran kunna uppvisa något av exempelvis följande

- Giltig licens/certifikat för någon av följande märkningar/certifieringar eller likvärdig certifiering
 - Svensk Fågel
 - IP livsmedel grundcertifiering, avsnitt för slakttransport
- Kompetensbevis eller likvärdigt för transport av fjäderfä för förare samt den som sköter i- och urlastning.

Förslag till uppföljning

Kravet kan följas upp genom att genomföra en stickprovskontroll. Det kan genomföras genom att till exempel kontrollera något av följande:

Certifiering

Om kravet verifierats med en certifiering kan uppföljning ske genom att kontrollera att det finns ett giltigt certifikat för produkten. Detta kontrolleras på respektive märknings webbplats, till exempel [Svensk fågel](#), [Beter Leven](#) eller [Sigill](#).

Kompetensbevis

Följ upp kravet genom att begära in kompetensbevis för chaufför samt den person som utför i- och urlastning vid transport till slakt.

Inom EU utfärdas kompetensbevis av behörig myndighet eller behörigt organ i ett av EU-länderna. Följ upp att kompetensbeviset omfattar transport av fjäderfä samt att det inkluderar i- och urlastning i enlighet med kravet.

Vid produktion och transporter utanför EU, följ upp kravet genom att begära in dokumentation som visar att den som transporterar fjäderfä har kompetens för det samt att i- och urlastning inkluderas i den dokumenterade kompetensen.

Motiv

I förordning EG 1/2005 om skydd av djur under transport och därmed sammanhängande förfaranden, artikel 6.5 ställs det krav på att vägtransport av fjäderfä endast får framföras av personer som innehar ett kompetensbevis i enlighet med artikel 17.2 i samma förordning.

Transport anges i förordning EG nr 1/2005 vara förflyttning av djur som genomförs med hjälp av ett eller flera transportmedel och därmed sammanhängande förfaranden, inklusive ilastning, urlastning, omlastning och vila, fram till det att urlastningen av djuren är avslutad på bestämmelseorten.

I förordningen omfattas både förare och skötare av kravet om kompetensbevis om transporten är över 65 km lång.

Bedövning vid slakt – kyckling, kalkon och höns

Bas nivå | Teknisk specifikation | KravID: 10418:2

En slaktmetod som innebär att djuret är bedövat vid slakt är mycket viktig ur djurskyddssynpunkt. Grundregeln inom EU är att djur ska bedövas innan slakt men medlemsstaterna får medge undantag av religiösa eller kulturella skäl. De flesta medlemsstater medger sådant undantag, men inte exempelvis Sverige

Kriterietext

Råvara av kyckling, kalkon och höns ska komma från djur som varit helt bedövade när avblodning sker och helt medvetlösa fram tills dess att döden inträder. Elektrisk bedövning, bedövning med koldioxid eller inerta gaser (kväve och/eller argon) är tillåtna bedövningsmetoder vid slakt av fjäderfän.

Vid elektrisk bedövning av fjäderfän då huvudet passerar genom ett vattenbad ska strömstyrkan, vid användning av 50-200 Hz växelström, för varje djur uppgå till minst 0,12 Ampere för kyckling och 0,25 Ampere för kalkon. Strömstyrkan ska upprätthållas till dess att djuret är bedövat.

Vid koldioxidbedövning av fjäderfän ska registrering av koldioxidkoncentrationen ske på en nivå som gör det möjligt att kontrollera att den koncentration och tidsperiod som används är tillräcklig för att djuren ska vara helt medvetlösa. Bedövningen ska ske i minst två faser. I början av exponeringen ska koldioxidhalten vara högst 40 procent, följt av en högre koncentration när djuren förlorat medvetandet.

Förslag till bevis

Leverantören ska på begäran kunna uppvisa något av exempelvis följande

- Giltig licens/certifikat för någon följande märkning/certifieringar eller likvärdig certifiering
 - Svensk fågel
- Revisionsrapport
- Intyg av kravuppfyllelse som verifierats av ett ackrediterat verifieringsorgan.

Förslag till uppföljning

Det kan vara lämpligt att prioritera att följa upp råvara från kyckling, kalkon och höns där slakt, i enlighet med kravet, inte redan regleras i nationell lagstiftning. I Sverige regleras detta i 5 kap. 1§ Djurskyddslag (2018:1192) och 5 kap. 1§ Djurskyddsförordning (2019:66). Detta kan följas upp med ursprungsmärkning såsom till exempel "Från Sverige", ursprung Sverige eller annan ursprungsmärkning där det framgår att kravet uppfylls.

Kravet kan följas upp genom att genomföra en stickprovskontroll. Det kan genomföras genom att till exempel kontrollera något av följande:

Certifiering

Om kravet verifierats med en certifiering kan uppföljning ske genom att kontrollera att det finns ett giltigt certifikat för produkten. Detta kontrolleras på respektive märknings webbplats, till exempel [Svensk fågel](#).

Revisionsrapport, journal från slakteri

Om kravet verifierats med revisionsrapport, intyg från kontroll av ackrediterat certifieringsorgan eller journal/logg från slakteri följ upp kravet genom att säkerställa att dokumentationen visar att bedövning skett i enlighet med kravet.

Information om kravet

Genom att möjliggöra att bedövning kan ske antingen genom elektrisk bedövning eller koldioxidbedövning finns fler slakterier tillgängliga som kan uppfylla kriteriet, vilket kan bidra till kortare transporttider. I [European Chicken Commitment](#) tillåts inte bedövning där kycklingarna hängs upp i benen vid medvetande, vilket i nuläget endast innebär bedövning med koldioxid.

Motiv

Sverige har ett totalförbud för slakt utan föregående bedövning och medger inga undantag. Sverige tillämpar högre strömstyrka än de EU-gemensamma reglerna vid elektrisk bedövning vid avlivning av fjäderfä. Bestämmelser om slakt som sker i Sverige finns i 7 kap. 23-24 §§ i Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd om slakt och annan avlivning av djur (SJVFS 2019:8).

Förordning (EG) nr 1099/2009 om skydd av djur vid tidpunkten för avlivning anger att "Skydd av djur vid tidpunkten för slakt eller avlivning är en fråga av allmänt intresse som påverkar konsumenternas attityder till jordbruksprodukter." En bedövning innebär att de elektriska impulserna från skadad vävnad stoppas innan de når hjärnan. Därmed förhindras den medvetna smärtupplevelsen för djuret vid avlivningen. Dessutom bidrar bättre djurskydd vid tidpunkten för slakt till att minska djurens smärta, rädsla eller andra former av lidande. Vissa ingrepp i samband med avlivning kan vara stressande och alla bedövningstekniker har vissa nackdelar. Företag eller var och en som är inblandad i avlivning av djur ska vidta nödvändiga åtgärder för att undvika smärta och minimera lidande hos djuren under slakt och avlivning med hänsyn till bästa praxis på området och tillåtna metoder.

Ej näbbtrimning – kyckling, kalkon, höns

Baskrav | Teknisk specifikation | KravID: 10420:1

Näbbtrimning innebär att en del av näbben förändrats för att förhindra fjäderplockning och kannibalism. Fjäderplockning och kannibalism är något som förekommer i minskad utsträckning i god stallmiljö med dämpad stress. Att inte tillåta näbbtrimning är därmed ett relevant kriterium för djurvälstånd.

Kriterietext

Råvara från kyckling och höns ska komma från djur vars näbb inte har förändrats vid uppfödningen, till exempel genom näbbtrimning. Detta gäller även föräldragenerationen.

Råvara från kalkon ska komma från djur vars näbb inte har förändrats vid uppfödningen, till exempel genom näbbtrimning.

Förslag till bevis

Leverantören ska på begäran kunna uppvisa något av exempelvis följande

- Giltig licens/certifikat för någon av följande märkningar/certifieringar eller likvärdig certifiering
 - Svensk Fågel
- Veterinär rapport av officiell veterinär på slakteri

Förslag till uppföljning

Det kan vara lämpligt att prioritera att följa upp råvara från kyckling, kalkon och höns där näbbtrimning, i enlighet med kravet, inte redan regleras i nationell lagstiftning. I exempelvis Sverige och Finland finns regleringar i lagstiftningen. Detta kan följas upp med ursprungsmärkning såsom till exempel "Från Sverige", ursprung Sverige, ursprung Finland eller annan ursprungsmärkning där det framgår att kravet uppfylls.

Kravet kan följas upp genom att genomföra en stickprovskontroll. Det kan genomföras genom att till exempel kontrollera något av följande:

Certifiering

Om kravet verifierats med en certifiering kan uppföljning ske genom att kontrollera att det finns ett giltigt certifikat för produkten. Detta kontrolleras på respektive märknings webbplats, till exempel [Svensk fågel](#).

Veterinär rapport

Om kravet verifierat med veterinär rapport av officiell veterinär följ upp genom att säkerställa att det framgår av dokumentationen att näbbtrimning inte förekommit för kyckling, höns och kalkon. Följ även upp att föräldragenerationen till slaktkycklingen inte har näbbtrimmats.

Motiv

Näbbtrimning innebär att en del av näbben amputeras för att förhindra fjäderplockning och kannibalism. Amputationen medför lidande för djuret eftersom näbben innehåller nerver¹.

Näbbtrimning förekommer i vissa produktioner enbart hos föräldradjuret till de kycklingar som föds

upp. I direktiv 2007/43/EG om fastställande av minimiregler för skydd av slaktkycklingar, bilaga I punkt 12 ges möjlighet för operativa ingrepp i form av näbbtrimning och kastrering. Näbbtrimning är sedan länge förbjuden i Sverige och förekommer inte heller i till exempel Finland. Djurskyddsåtgärder som tillgång till strö och sysselsättning, optimal belysning, fodersammansättning och skötsel av ströbädden kan minska risken för fjäderplockning och kannibalism hos djuren.

¹ Jordbruksverket,

https://www2.jordbruksverket.se/download/18.5f9a416f15572db9433db498/1466672886453/ovr392_4.pdf

Ekologisk vara - tillägg kyckling, höns och ägg

Avancerat krav | Teknisk specifikation | KravID: 10448

En ekologisk produktion strävar efter att utnyttja naturresurser som energi, mark och vatten på ett långsiktigt hållbart sätt. Det ekologiska jordbruket ska respektera naturens ekosystem och de naturliga kretsloppen samt sträva efter att upprätthålla och förbättra kvaliteten på jord, vatten, växternas livskraft och djurens hälsa.

Kriterietext

Råvara från kyckling, höns och ägg ska vara producerade i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/848 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter.

Produkterna ska dessutom uppfylla följande krav:

- Kycklingar ska kunna vistas ute större delen av dygnet under minst fyra sammanhängande månader mellan maj och september. Stallet ska vara öppet minst 12 timmar per dag
- Kycklingar ska ha tillgång till bevuxet bete
- Kycklingar och höns ska ha möjlighet att sandbada, till exempel utomhus eller i en ströbädd.
- Höns ska ha tillgång till utevistelse under större delen av dygnet under sommarhalvåret.

Förslag till bevis

Leverantören ska på begäran kunna uppvisa något av exempelvis följande

- Giltigt licens/certifikat för följande märkning/certifiering eller likvärdig:
 - KRAV-ekologisk

Förslag till uppföljning

Kravet kan följas upp genom att genomföra en stickprovskontroll. Det kan genomföras genom att till exempel kontrollera något av följande:

Certifiering

Om kravet verifierats med en certifiering kan uppföljning ske genom att kontrollera att det finns ett giltigt certifikat för produkten eller produktionsområdet. Detta kan kontrolleras genom att kontakta till exempel [KRAV](#).

Motiv

Kriterier för ekologisk vara bidrar bland annat till att uppnå miljö kvalitetsmålen En giftfri miljö och Ett rikt växt och djurliv.

EU:s regler för ekologisk produktion omfattar produktion, beredning, förvaring och import av ekologiskt framställda jordbruksprodukter, inklusive produkter från vattenbruk, och livsmedel.

Vid ekologisk produktion av kyckling ska djuren ha tillgång till utevistelse och fodret ska vara ekologiskt producerat. Ekologisk produktion av kyckling innebär att uppfödningstiden är längre än om man använder samma ras som den konventionella produktionen. Inom den konventionella produktionen slaktas kycklingarna efter 5-6 veckor. Ekologiskt producerad kyckling slaktas vid 81 dagars ålder när traditionella raser används. De kan slaktas vid annan tidpunkt när långsamtväxande raser används.

Det avancerade kriteriet för ekologisk kyckling och ägg framhåller ytterligare mervärden utöver det EU gemensamma regelverket, bland annat utökade krav på att kycklingarna ska ha möjlighet att vistas utomhus och ha tillgång till sysselsättning för att främja deras naturliga beteendemönster.

Foder utan GMO-innehåll (kyckling, kalkon och höns)

Spjutspetskrav | Teknisk specifikation | KravID: 10422:2

Upphandlande organisationer som vill bidra till att begränsa användandet av genetiskt modifierade organismer (GMO) inom jordbruket kan ställa krav på att djur ska ha fått foder som inte innehåller GMO.

Kriterietext

Animaliska livsmedel ska komma från djur som under uppfödningstiden inte ätit foder som består av, innehåller eller framställts av genetiskt modifierade organismer (GMO).

Spår av godkänd GMO¹ får endast förekomma i en proportion som inte överstiger 0,9 procent för varje enskild råvara under förutsättning att förekomsten är oavsiktlig eller tekniskt oundviklig.

¹Godkänd GMO avser GMO som godkänts i enlighet med direktiv 2001/18/EC och som finns i EU-kommissionens lista över GMO godkända för livsmedel (engelska).

Förslag till bevis

Leverantören ska på begäran kunna uppvisa något av exempelvis följande

- Giltig licens/certifikat för någon av följande märkningar/certifieringar eller likvärdig certifiering
 - Certifiering för foder: Pro Terra eller annan certifiering där det framgår att kravet uppfylls.
 - Certifiering för livsmedelsprodukter:
 - IP Sigill-certifiering
 - VLOG "Ohne Gentechnik" eller annan certifiering där det framgår att kravet uppfylls.
- Annan dokumentation där det framgår att kravet är uppfyllt, till exempel djurägarförsäkran via slakteri.

Förslag till uppföljning

Uppföljning under avtalsperioden kan ske till exempel genom stickprov vid ett eller flera tillfällen. Stickprov kan då göras på produkt där kravet har ställts.

Certifiering för livsmedelsprodukter och foder

Om kravet verifierats med en certifiering kan uppföljning ske genom att kontrollera att det finns ett giltigt certifikat för livsmedlet eller fodret. Detta kontrolleras på respektive märknings webbplats, till exempel Pro Terra, Sigill eller Ohne Gentechnik (VLOG).

Annan dokumentation

Om kravet verifierats med annan dokumentation, till exempel djurägarförsäkran, följ upp kravet genom att säkerställa att dokumentationen visar att GMO-foder inte använts.

Information om kriteriet

Observera att ekologisk produktion inte tillåter GMO vilket innebär att KravID 10422 inte behöver ställas när ekologisk produkt efterfrågas. En ekologisk vara ska inte behöva bevisa att kravet för GMO-innehåll är uppfyllt utöver den ekologiska certifieringen.

Observera att marknadstillgången på produkter som uppfyller kriterier på spjutspetsnivå kan vara starkt begränsad. En marknadsanalys behöver säkerställa att tillgång finns innan kravet ställs.

Motiv

Genteknik är en omdiskuterad teknik. Inom EU ställs därför hårda krav på märkning och vilka GMO som får släppas ut på marknaden. Soja, majs, raps och bomull är de vanligaste genetiskt modifierade grödorna. GMO som livsmedel förekommer inte i någon större utsträckning på den europeiska marknaden idag, utan förekommer framför allt i foder till animalieproduktionen. För upphandlande organisationer som tagit ställning mot GMO kan detta efterfrågas.

Läs mer om genmodifierad mat hos [Jordbruksverket](#).

Långsamväxande raser – kyckling och kalkon – Nytt kravförslag

Spjutspetsnivå | Teknisk specifikation | KravID: 11559

Långsamväxande raser av kyckling och kalkon ökar djurvälståndet. Studier visar att kycklingar och kalkoner uttrycker mer naturliga beteenden och har en bättre hälsa än snabbväxande hybrider.

Kriterietext

Råvara från kyckling och kalkon ska komma från raser med en maximal tillväxttakt på 45 gram per dag. Tillväxttakten får inte hämmas genom begränsad utfodring.

Förslag till bevis

Leverantören ska på begäran kunna uppvisa något av exempelvis följande

- Giltig licens/certifikat för någon av följande märkningar/certifieringar eller likvärdig certifiering
 - Label Rouge
 - RSPCA Assured,
 - Danmarks bedre dyrevelferd (1-3 hjärtan)
- Intyg av kravuppfyllelse som verifierats av ett ackrediterat verifieringsorgan.

Förslag till uppföljning

Kravet kan följas upp genom att genomföra en stickprovskontroll. Det kan genomföras genom att till exempel kontrollera något av följande:

Certifiering

Om kravet verifierats med en certifiering kan uppföljning ske genom att kontrollera att det finns ett giltigt certifikat. Detta kontrolleras på respektive märknings webbplats, till exempel [Label Rouge](#), [RSPCA assured](#) eller [Danmarks bedre dyrevelferd](#).

Annan dokumentation

Om kravet verifierats med annan dokumentation, till exempel certifikat utfärdat av ackrediterat certifieringsorgan, kan kravet följas upp genom att säkerställa att det framgår att kravet uppfylls genom till exempel att kriterierna för ECC efterlevs eller genom att påvisa att långsamväxande raser använts.

Information

Kravet kan vara marknadsbegränsande och därför bör en marknadsdialog genomföras för att säkerställa att den/de produkter som är aktuella kan uppfylla kravet.

Läs mer om [marknadsanalys](#)

Motiv

Studier har visat att långsamväxande raser av slaktkyckling och kalkon uttrycker mer naturliga beteenden och har en bättre hälsa¹. RSPCA (Animal Welfare i UK) skriver på sin [webbplats](#) att snabbväxande kycklingar kan få lida mycket på grund av trycket på skelett, muskler och organ vilket i sin tur kan leda till bland annat problem att röra sig. RSPCA märker därför enbart kycklingar med långsammare tillväxthastighet.

[The European Chicken commitment](#) (ECC) skriver i sina kriterier att kyckling som följer ECC ska vara av någon av följande långsamväxande raser: Hubbard Redbro inomhus); Hubbard Norfolk Black, JA757, JACY57, 787, 957, or 987, Rambler Ranger, Ranger Classic, och Ranger Gold, alternativt raser som möter kriterierna i RSPCA Broiler Breed Welfare Assessment Protocol.

¹ Rayner, [Slow-growing broilers are healthier and express more behavioural indicators of positive welfare \(2020\)](#)

Utevistelse - kyckling, kalkon och höns - Nytt kravförslag

Spjutspetsnivå | Teknisk specifikation | KravID: 11558

Kriterietext

Råvara från kyckling, kalkon och höns ska komma från produktion som uppfyller följande kriterier

- Kycklingar, kalkoner och höns ska kunna vistas ute större delen av dygnet under minst fyra sammanhängande månader mellan maj och september. Stallet ska vara öppet minst 12 timmar per dag
- Kycklingar, kalkoner och höns ska ha tillgång till bevuxet bete

Förslag till bevis

Leverantören ska på begäran kunna uppvisa något av exempelvis följande:

- Giltig licens/certifikat för någon av följande märkningar/certifieringar eller likvärdig certifiering
 - Label Rouge
 - RSPCA Assured
 - Danmarks bedre dyrevelferd (3 hjärtan)
- Intyg av kravuppfyllelse som verifierats av ett ackrediterat verifieringsorgan.

Förslag till uppföljning

Kravet kan följas upp genom att genomföra en stickprovskontroll. Det kan genomföras genom att till exempel kontrollera något av följande:

Certifiering

Om kravet verifierats med en certifiering kan uppföljning ske genom att kontrollera att det finns ett giltigt certifikat. Detta kontrolleras på respektive märknings webbplats, till exempel [Label Rouge](#), [RSPCA assured](#) eller [Danmarks bedre dyrevelferd](#).

Annan dokumentation

Om kravet verifierats med annan dokumentation, till exempel certifikat utfärdat av ackrediterat certifieringsorgan, kan kravet följas upp genom att säkerställa att det framgår att kravet uppfylls gällande utevistelse.

Information

Kravet om att kyckling, kalkon och höns ska ha tillgång till utevistelse är marknadsbegränsande. Kravet bör därför föregås av en marknadsanalys.

Läs mer om [marknadsanalys](#).

Notera att när kravet Ekologisk vara - tillägg kyckling, höns och ägg, kravID 10448 ställs, så omfattas utevistelse i det kravet.

Motiv

Utevistelse bidrar till att kyckling, kalkon och höns får möjlighet till mer naturligt beteende. Utevistelse bedöms inte vara ett problem ur smittskyddssynpunkt när det exempelvis gäller fågelinfluensa eftersom det finns möjlighet att hålla djuren inne vid förhöjd smittrisk för att förhindra sjukdomsutbrott. Djur som har möjlighet till utevistelse väljer själva när de vill var ute i rastgården. Även djur i ekologisk produktion har möjlighet till utevistelse för att främja djurväl-färden.

Fiskfritt foder - kyckling och kalkon - Nytt kravförslag

Basnivå | Teknisk specifikation | KravID: 11560

Kriterietext

Råvara av kyckling och kalkon ska komma från en flock där djuren under hela uppfödningproduktionen fått foder fritt från fiskråvara.

Förslag till bevis

Leverantören ska på begäran kunna uppvisa något av exempelvis följande

- Giltig licens/certifikat för någon av följande märkningar/certifieringar eller likvärdig certifiering
 - Svensk Fågel
 - IP Sigill kyckling och ägg

Förslag till uppföljning

Uppföljning under avtalsperioden kan ske till exempelvis genom stickprov vid ett eller flera tillfällen. Stickprov kan då göras på produkt där kravet har ställts.

Certifiering

Om kravet verifierats med en certifiering kan uppföljning ske genom att kontrollera att det finns ett giltigt certifikat för livsmedlet eller fodret. Certifiering Svensk fågel, IP kyckling och ägg eller annan certifiering eller produktionskoncept där det framgår att kravet uppfylls.

Motiv

90 procent av världens fiskbestånd är maximalt fiskade eller överfiskade. En stor del av fångsten blir fiskmjöl till foderindustrin. Överfiske kan leda till att havens ekosystem kollapsar och havens biologiska mångfald påverkas negativt.

Fiske som sker i låginkomstländer utförs ofta av storskaliga aktörer från höginkomstländer med destruktiva och bränslekrävande metoder, såsom EU:s långdistansflotta, vilket hotar inkomster i låginkomstländer och mattillgången för befolkningen.

Länk Här

Så kan vi stoppa överfisket - Naturskyddsföreningen (naturskyddsforeningen.se)

Kriterier som ingår i kriteriegruppen, men inte revideras i denna revision

[Information om råvarans ursprung – kött](#)

Baskrav | Teknisk specifikation | KravID: 11527

[EU-ekologisk vara](#)

Baskrav | Teknisk specifikation | KravID: 11009

[Ansvarsfullt producerad fodersoja](#)

Avancerat krav | Teknisk specifikation | KravID: 11113

Separat process pågår

Bilaga 1 – Introduktionstexter till kyckling-, kalkon- och hönskött

Kyckling är det djur som är bäst på att omvandla spannmål och proteinfoder till kött. Kycklingkött orsakar låga utsläpp av växthusgaser per kilo kött i jämförelse med annat kött, men mer än för vegetabilier. Vid produktion av kycklingkött står fodret för mer än två tredjedelar av de totala växthusgasutsläppen vilket innebär att foderförbrukning per kilo kött och val av fodermedel har inverkan på köttets klimatpåverkan. Även djurhälsa och djurskydd har betydelse för köttets miljö- och klimatpåverkan.

En låg dödlighet och friska djur ger lägre miljö och-klimatpåverkan per kg kött. Dessutom anger artikel 13 i EUF-fördraget att unionen och medlemsstaterna vid utformning och genomförande av unionens politik fullt ut ska ta hänsyn till välfärd för djuren som kännande varelser. Att ställa krav på djurskydd och djurhälsa vid upphandling av kyckling kan därför bidra till minskad miljö och-klimatpåverkan och till att djuren behandlas hänsynsfullt.

Produktionen av kycklingkött sker på ett relativt likartat sätt runt om i världen men med skillnader i kraven kring djurhållning, djurhälsa och smittskydd. Kycklingarna föds upp till ca 1,3 - 4 kilo och slaktas vid fem till sex veckors ålder, om de är av snabbväxande ras. Vid ekologisk produktion ska kycklingarna ha tillgång till utevistelse och fodret ska vara ekologiskt producerat. Uppfödningstiden är längre vilket innebär högre åtgång av foder per kilo kött. Ekologiskt producerad kyckling slaktas vid 81 dagars ålder när traditionella raser används. De kan slaktas vid annan tidpunkt när långsamtväxande raser används.

Konsumtionen av kycklingkött har under lång tid ökat. Även produktionen i Sverige har ökat likaså införseln och importen. Import av matfågel sker främst från Danmark, Tyskland, Nederländerna och Polen enligt [Jordbruksverket marknadsrapport matfågel \(2021\)](#). Jordbruksverket nämner även att till exempel kycklingkött från Danmark i sin tur kan vara importerad från Thailand eller Brasilien. I [Jordbruksverkets marknadsrapport matfågel \(2021\)](#) framgår det att importen av matfågel till Sverige ökade kraftigt fram till och med 2016, men har därefter varit ganska stabil. Även exporten av matfågel har ökat. Under pandemiåret 2020 minskade importen av matfågel tydligt och den mest troliga förklaringen är att restaurangnäringen tappade gäster, en näring där importandelen är betydligt högre än i dagligvaruhandel och offentlig sektor. Importen ökade igen 2021 när restriktionerna lättade och samhället återgick mer till hur det var tidigare.

Uppfödning av kalkon sker på liknande sätt som uppfödning av kyckling. Både produktionen och konsumtionen av kalkon är relativt liten i Sverige, men ökar.

Höns definieras som hönor och tuppur i enlighet med definition i Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om fjäderfåhållning inom lantbruket m.m.; SJVFS 2019:23.

Introduktion om Kycklingkött

Kycklingar är det vanligaste djuret som är bäst på att omvandla spannmål och proteinfoder till kött. Kyckling orsakar låga utsläpp av växthusgaser per kg kött i jämförelse med annat kött, men mer än för vegetabilier. Vid produktion av kycklingkött står fodret för mer än två tredjedelar av de totala

växthusgasutsläppen vilket innebär att foderförbrukning per kg kött och val av fodermedel har inverkan på köttets klimatpåverkan. Även djurhälsa och djurskydd har betydelse för köttets miljö- och klimatpåverkan.

En låg dödlighet och friska djur ger lägre miljö och-klimatpåverkan per kilo kött. Att ställa krav på djurskydd och djurhälsa vid upphandling av kyckling kan därför bidra till att minska miljö och-klimatpåverkan.

Produktionen av kycklingkött sker på ett relativt likartat sätt runt om i världen men med skillnader i kraven kring djurhållning, djurhälsa och smittskydd. Kycklingarna föds upp till ca 1,3 - 4 kilo och slaktas vid fem till sex veckors ålder, om de är av snabbväxande ras. Vid ekologisk produktion ska kycklingarna ha tillgång till utevistelse och fodret ska vara ekologiskt producerat. Uppfödningstiden är längre vilket innebär högre åtgång av foder per kilo kött. Ekologiskt producerad kyckling slaktas vid 81 dagars ålder när traditionella raser används. De kan slaktas vid annan tidpunkt när långsamväxande raser används.

Konsumtionen av kycklingkött har under lång tid ökat. Även produktionen i Sverige har ökat likaså införseln och importen. Införseln av matfågel sker enligt Jordbruksverket främst från Danmark men även från Tyskland, Nederländerna, Polen och Lettland samt från länder utanför EU som Thailand och Brasilien.

Omfattning kycklingkött

Kycklingkött samt sammansatta produkter (inklusive produkter som värmebehandlats, malts och färdiglagats) som innehåller kycklingkött. Inför varje upphandling bör en grundlig marknadsanalys av önskat sortiment genomföras eftersom marknaden för livsmedelsprodukter är i ständig utveckling.

Exempel på produkter som omfattas av kraven:

- Färsk och fryst kyckling, hel eller styckad, naturell, kryddad eller marinerad
- Chicken nuggets
- Kycklingköttbullar
- Kycklingschnitzel
- Chicken kebab
- Kycklingfärs
- Timbal
- Korv och andra charkuteriprodukter som är gjorda på kyckling

Introduktion kalkonkött

Uppfödningen av kalkon sker i stort sett på samma sätt som uppfödning av kycklingar, det vill säga kalkonerna går fritt i stora stallar med fri tillgång till vatten samt kontinuerlig tillgång på foder. De kalkoner som föds upp i Sverige idag är framför allt hybriden BUT (British United Turekey) från Storbritannien och aveln baseras på import av föräldrafåglar.

Produktionen av kalkonkött i Sverige är liten i jämförelse med andra länder, till exempel Storbritannien, Frankrike, Italien och USA.

Enligt [Statens Veterinärmedicinska Anstalt](#) (SVA) slaktades år 2021 drygt 528 000 kalkoner på slakteri i Sverige.

I Sverige äter vi traditionellt sett lite kalkon, jämfört med till exempel Storbritannien och USA. Konsumtionen har dock ökat under senare tid och fler produkter finns nu på den svenska marknaden.

Omfattning kalkonkött

Kalkonkött samt sammansatta produkter (inklusive produkter som värmebehandlats, malts och färdiglagats) som innehåller kalkonkött. Inför varje upphandling bör en grundlig marknadsanalys av önskat sortiment genomföras eftersom marknaden för livsmedelsprodukter är i ständig utveckling.

Exempel på produkter som omfattas av kraven:

- Färsk och fryst kalkonkött, hel eller styckad, naturell, kryddad eller marinerad
- Kalkonköttbullar
- Kalkonfärs
- Korv och andra charkuteriprodukter som är gjorda på kalkonkött

Introduktion om hönskött

När kycklingen blir könsmogen runt 20 - 22 veckor övergår den från kyckling till höns eller tupp. Råvara från höns kan komma från kött- och avelsdjur eller värphöns. Avels- och föräldradjur ingår i ett kretslopp där de producerar ägg som blir kycklingar. Föräldradjuren går till slakt efter cirka 65 veckor och värphöns efter 60 veckor och ger ett smakrikt kött. Miljömässiga aspekter är lägre klimatpåverkan än kyckling genom den låga foderkvoten.